

ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ КОНВЕРСИВІВ В УКРАЇНСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

Максим'юк Н. В.

Чернівецький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету

Статтю присвячено актуальній проблемі сучасної лінгвістики, оскільки слова не стоять на місці, вони створюються в певному дискурсі, мігрують в інший, а розкривають своє найуживаніше значення зовсім в іншій сфері або ж мові. Лексика поповнюється новими лексичними одиницями через словотвірні процеси. Конверсія займає чільне місце в цих процесах, адже є продуктивним засобом словотвору. Більше того, сучасна англійська мова стала потужним майданчиком розвитку конверсії як поняття та трансформації. Безсумнівно, конверсиви недостатньо досліджені в сучасній лінгвістиці.

На основі аналізу фактичного матеріалу виявлено особливості конверсії як ефективного засобу словотвору в сучасній англійській мові та з'ясовано особливості перекладу конверсійних утворень з мови оригіналу на мову перекладу; здійснено аналіз лінгвістичної літератури з досліджуваної проблеми для уточнення дефініції терміна «переклад»; виявлено семантичні відношення при конверсії; проаналізовано конверсійні моделі, розглянуто дію конверсії в межах однієї частини мови; з'ясовано особливості перекладу конверсивів у художньому дискурсі.

Під час аналізу особливостей перекладу конверсивів визначено такі їхні структурно-семантичні моделі: «іменник – дієслово», «прикметник – дієслово», «іменник – прикметник», «прикметник – іменник». Найпродуктивнішою конверсивною моделлю в сучасній англійській мові є «іменник – дієслово», тоді коли найменш продуктивною – «прикметник – іменник».

Зауважено, що своєрідність трансформації англійських висловлювань зазвичай зосереджено на контекстуальному оточенні, позаяк не завжди українські відповідники мають тотожну структурну організацію конструкції. Зафіксовано вживання в українських реченнях зворотних дієслів (замість звичайних англійських), вживання прикметників у ролі предикатів, можливості варіантного перекладу тощо.

Ключові слова: конверсія, конверсивні пари, словотвір, художній дискурс, переклад, трансформація висловлювань, деривати.

Maksymiuk N. V. The problem of translation of English converted words in the Ukrainian artistic discourse. The article is devoted to one of the urgent problems of modern linguistics, since words do not stand still, they are created in a certain discourse, migrate to another, and reveal their most used meaning in a completely different sphere or language. The vocabulary is replenished with new lexical units due to word-forming processes. Conversion occupies a leading place in these processes, because it is one of the simplest and most interesting means of word formation. Moreover, the modern English language has become one of the largest platforms for the development of conversion as a concept and transformation. Undoubtedly, converted words have not been properly studied in modern linguistics.

Achieving the outlined goal of our article, we discovered the features of conversion as an effective means of word formation in modern English and found out the features of translation of conversion formations from the original language into the target language. An analysis of the linguistic literature on the researched problem was carried out to clarify the definition of the term “translation”; semantic relations during conversion were revealed; conversion models were analyzed; the peculiarities of the translation of converted words in the artistic discourse was found out.

During the analysis of the translation difficulties of conversives, we determined their structural and semantic models: “noun – verb”, “adjective – verb”, “noun – adjective”, “adjective – noun”. The most productive conversion model in modern English is “noun – verb”. The least productive model is “adjective – noun”.

The peculiarity of the transformation of English expressions is usually focused on the contextual environment. Ukrainian counterparts do not always have the same structural organization of the structure. We have recorded the use of reflexive verbs in Ukrainian sentences (instead of ordinary English ones), the use of adjectives as predicates, the possibility of variant translation, etc.

Key words: conversion, conversion pairs, word structure, artistic discourse, translation, transformation of expressions, derivatives.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. Різноманітність мов спонукала людей до створення перекладу з метою спілкування й обміну духовними цінностями між людьми. Слово *переклад* багатозначне й має два термінологічних значення. Перше позначає розумову діяльність, процес відтворення змісту,

вираженого однією мовою засобами іншої. Друге виражає результат цього процесу – текст усний або писемний. Ці поняття різні, проте вони діалектично єдині.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дефініції терміна *переклад* залежать від дослідницької мети й поглядів ученого та його

належності до тієї чи тієї наукової школи. Так, один з дослідників вітчизняного перекладу А. Н. Науменко, для якого матеріалом аналізу «служать тільки тексти як мовні відтворення», вважає, що переклад – це вміння «висловити правильно й повністю засобами однієї мови те, що уже висловлено раніше засобами іншої мови» [1, 27]. Незважаючи на велику кількість наукових досліджень, що стосуються як загальних проблем перекладознавства, так і окремих результатів перекладацької праці, ще й досі наявна різновекторність дослідницьких підходів до перекладацької діяльності, постає необхідність накопичення дослідницьких матеріалів стосовно узагальнення безпосередньо перекладацької практики. Перекладознавці, не відмовляючись від пошуків ідеальної моделі перекладу, прагнуть визначити й описати особливості перекладу текстів різних жанрів і стилів – з урахуванням того, що текст є метою, об'єктом і результатом перекладу [2, 132]. Так, послідовники трансформаційних методів вважають, що переклад – це «перетворення одиниць і структур похідної мови в одиниці й структури мови перекладу» [4, 38], а, наприклад, прихильники семантичної теорії стверджують, що переклад «полягає в розкритті суті еквівалентних відношень між змістом оригіналу й перекладу» [5, 56]. Цікавим є погляд на переклад Т. В. Кияка. Він розглядає переклад як явище, зумовлене необхідністю процесу й результату передачі інформації (змісту), відображеної в писемному чи усному тексті однієї мови еквівалентним текстом іншої мови [1, 111]. Еквівалентність тут витлумачено як найбільш повне й точне збереження в тексті перекладу жанрової своєрідності оригіналу й усієї різнобічної інформації, якою насичений текст оригіналу.

Можна практично стверджувати, що будь-який переклад ніколи не буде абсолютно ідентичним з канонічним текстом оригіналу і що еквівалентність перекладу до оригіналу – завжди поняття відносне. Ідентичність перекладу з оригіналом залежить від багатьох факторів: від майстерності перекладача, від особливостей зіставлених мов і культур, епохи створення оригіналу й перекладу, способу перекладу, характеру перекладних текстів. У теорії й практиці перекладу оперують такими вихідними поняттями, як еквівалентність, адекватність і тотожність. У широкому розумінні еквівалентність – це щось рівноцінне, рівнозначне до чого-небудь; адекватність – щось цілком рівне, а тотожність – абсолютне збігання з чим-небудь. Очевидно, ця менша семантична категоричність слова «еквівалентність» і зробила її найбільш сприйнятною в сучасному перекладознавстві [3, 24]. Хоча, звичайно, всі ці поняття якоюсь мірою дублюються, проте більшість учених адекватність в теорії перекладу розглядають як збереження відносної рівності змістової, смислової, семантичної, стилістичної і функціонально-комунікативної інформації, поданої в оригіналі й перекладі. Слід зауважити, що еквівалентність оригіналу й перекладу – це передусім узагальнене розуміння інформації, яку вміщено в тексті, з урахуванням і тієї, яка впливає не тільки на розум, але й на

почуття реципієнта і яка не тільки експліцитно виражена в тексті, але й імпліцитно віднесена до підтексту. Еквівалентність перекладу залежить також від ситуації, у якій формувався текст оригіналу і його відтворення в мові перекладу.

Формулювання мети і завдань статті. Мета дослідження полягає у виявленні особливостей конверсії як ефективного засобу словотвору в сучасній англійській мові загалом та специфіки перекладу конверсійних утворень з мови оригіналу на мову перекладу зокрема. Для досягнення мети необхідно було виконати такі **завдання**: провести аналіз лінгвістичної літератури з досліджуваної проблеми; виявити семантичні відношення при конверсії; проаналізувати конверсійні моделі; з'ясувати особливості перекладу конверсивів у художньому дискурсі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Мета перекладу англійських конверсивів полягає не в підтасуванні тексту під чие-небудь розуміння, а у збереженні змісту, функцій, стильових і стилістичних, комунікативних і художніх цінностей оригіналу. І якщо цієї мети буде досягнуто, то й сприйняття перекладу в мовному оточенні перекладу буде майже однаковим зі сприйняттям оригіналу у мовному оточенні оригіналу.

Слід зауважити, що основне в будь-якому перекладі – це висвітлення смислової інформації тексту. А всі інші її види й характеристики нашаровані на смислову інформацію, підказані нею і трансформовані в образні асоціації.

Зasadничим теорії перекладу, а також аналізу об'єкта дослідження (конверсивних утворень англійської мови) є утвердження провідного функціонування досліджуваних конструкцій у художньому дискурсі, яке репрезентує експресивний характер висловлення. Саме художнє мовлення оприявнює основну стилістичну особливість конверсивних конструкцій, яка полягає в чіткому й разом з тим «живому» вираженні думок, реалістичних описах навколишньої дійсності.

Для з'ясування особливостей перекладу конверсивів потрібно, на нашу думку, послуговуватись уже наявними структурно-семантичними моделями побудови конверсивних конструкцій.

Модель «**іменник – дієслово**» – найбільш продуктивна конверсивна модель у сучасній англійській мові.

By this time, quite a small crowd had collected and people were asking each other what was the matter (1, 38) – На той час уже зібралася уже чимала кучка людей, і всі допитувалися одне в одного, що сталося (1, 52).

It is hopeless attempting to make a wood fire so you light the methylated spirit stove, and crowd round that (3, 15) – Розпалити багаття – шкода й пробувати, тому ви запалюєте спиртівку й тиснешесь біля неї (5, 22).

Як свідчить переклад таких висловів, іменник *crowd* у першому реченні позначає абстрактне поняття. Проте в позиції з обставиною місця *біля неї* така лексема виражає значення дії, якій в українській мові відповідають дієслова *тиснутись, товпитися, юрмитися, тиснитися* [6, 136]. На характер

семантики дії в такому випадку вказує й препозитивне вживання суб'єкта *ви*. Таку ж синтаксичну структуру мають й англійські відповідники. Але сутність проблеми полягає саме в тому, що в англійських текстах завжди наявні допоміжні дієслова, які і є прямими показниками дії.

Такі моделі досить поширені в художніх текстах, що засвідчує емпіричний матеріал:

A mole could trace it, and there it vanishes among the reeds (1, 93) – *Вас навіть і крім вислідить, а тут, в очереті, сліди зникають* (6, 110).

Lestrade showed us the exact spot at which the body had been found, and indeed, so moist was the ground, that I could plainly see the traces which had been left by the fall of the stricken man (1, 93) – *Лестрейд точно вказав, де знайшли тіло; земля дійсно була така сира, що я зміг ясно побачити місце, де упав убитий* (6, 109).

Цей приклад ілюструє здатність конверсивів до варіантного вживання, тобто вибір іменника зумовлено контекстом. Так, слово *traces* у першому своєму значенні означає 'слід', 'стежка', 'простір' [6, 559], а в контексті найбільш вдалий варіант перекладу – 'місце'.

It was damp, marshy ground, as is all that district, and there were marks of many feet, both upon the path and amid the short grass which bounded it on either side (1, 92) – *Це безлюдне і болотисте місце, як і вся долина; на ледь помітній стежині та повздож неї, де росте низька трава, було видно багато слідів* (6, 109).

Twice he was walking, and once he ran swiftly so that the soles are deeply marked, and the heels hardly visible (1, 93) – *Він проходив тут двічі і один раз швидко біг, так що сліди каблуків майже непомітні, а підйоши відбилися чітко* (6, 110).

Щодо перекладу цього конверсивного утворення, то слід зазначити, що при відтворенні його також важлива роль належить контекстуальному оточенню. В українській мові є іншомовний відповідник – *маркувати*, який у різних висловленнях може вживатися зі значенням 'позначати', 'штампувати', 'мітити', 'лишати слід', 'характеризувати', а також, як у нашому випадку, – 'відбивати'. Це дієслово в українському перекладі виступає предикатом зі зворотним значенням (на що вказує постфікс *-ся*) і вживається при суб'єкті – іменникові на позначення лексико-граматичної категорії неістоти.

He gave his hand a squeeze to congratulate him (1, 75) – *Він привітав його потиском руки* (6, 76).

One crusty old gentleman objected, but I got in, notwithstanding; and putting my cheeses upon the rack, squeezed down with a pleasant smile, and said it was a warm day (3, 69) – *Один сварливий дідок запротестував, але я однаково ввійшов, поклав свій сир на полицю, люб'язно всміхаючись, утиснувся на лаву й сказав, що день дуже теплий* (5, 78).

Цей приклад ілюструє і зворотний процес конверсування: іменники *тиск*, *потиск* є віддієслівними, оскільки первинне значення зосереджене на вказівці на дію (від *тиснути*). Це саме явище поширено і в сучасній англійській мові: словник першим значенням подає саме дієслівне значення 'стискувати',

'давити', а також переносне – 'примушувати', 'вимагати' [6, 503]. Як фіксують сучасні мовознавчі дослідження, дієслово вважають (у цьому випадку) вихідним елементом конверсивної пари. О. О. Селіванова зазначає, що це можливе, якщо відповідна предикатна синтагма може бути перетворена в номінативну синтагму, яка містить іменник цієї ж пари: *squeeze – to squeeze* [4, 120].

People, who had given up all hopes of ever getting either in or out, or of ever seeing their home and friends again, plucked up courage, at the sight of Harris and his party, and joined the procession, blessing him (3, 46) – *Люди, що вже втратили всяку надію визволитися звідти і побачити свій дім і своїх друзів, підбадьорувались, угледівши Гарріса та його супутників, і, благословляючи його, приставали до процесії* (5, 63).

– *Let us hope for the best* (1, 96) – *Давайте сподіватися на краще* (6, 75).

При перекладі цієї конверсивної пари слід мати на увазі, що подібне явище спостережено і в українській мові: лексеми *надія* та *надіятися* мають спільну твірну основу. Проте більш типовою для українського слововживання є лексема *сподіватися* [6, 251], яка має вужче значення. Цей приклад є традиційним тлумаченням конверсивного утворення та ілюструє тотожність граматичних категорій англійської та української мов.

I imagined that upon seeing my light they might have put themselves into their boat and have endeavoured to make the shore (2, 184) – *Я уявляв собі, що, побачивши моє вознище, вони сіли в шлюпку й почали гребти до берега* (4, 176).

It is hopeless attempting to make a wood fire so you light the methylated spirit stove, and crowd round that (1, 15) – *Розпалити багаття – шкода й пробувати, тому ви запалюєте спиртівку й тиснетесь біля неї* (6, 22).

Цікавим, на наш погляд, є переклад дериватів з похідною основою *light*, оскільки словник подає чимало тлумачень цього слова, а також чимало похідних слів від нього. Так, основним, первинним значенням є 'світло' [6, 302], і ми погоджуємося з думками мовознавців, які констатують це значення основним, оскільки на основі нього утворилися переносні значення: 'світло', 'світлий', 'легкий', 'неважкий' [6, 302], а також фраземи типу *з легким серцем*, *легкий напій* тощо. Визначальним у перекладі є стиль і, звичайно, контекстуальне оточення. Що ж до дієслівних утворень, то первинним є значення 'засвітити', 'освітлювати', 'запалювати', а похідними, метафоризованими виступають тлумачення на кшталт 'побачити світ', 'народитися', 'легковажити'.

Загальновідомо, що багатозначність у мові вказує на її експресивність, багатство виражальних засобів. Проблема перекладу таких дієслів зосереджена передусім у контексті, який формують: суб'єкт, виражений займенником чи іменником, що вказує на особу, об'єктні поширювачі (прямі додатки), що, як правило, займають постпозицію.

Our converse was rather interesting (1, 62) – *Наша розмова була досить цікавою* (6, 72).

– *O, that there had been one or two soul, that I might but have had one companion, one fellow creature*

to have spoken to me and to have **conversed** with! (2, 87) – *Ах, коли б хоч один або двоє, тоді б у мене був товариш, була б жива людина, з якою можна було б **говорити*** (4, 177).

Досить цікавим є вживання застарілої лексики в англійських джерелах XIX ст., яка передає колорит описуваної епохи. Сучасний перекладач, можливо, не знайомий з другим значенням слова *converse* (*говорити, розмова* [6, 127]), проте тлумачення висловлення зумовлюється модальним дієсловом *may*, яке зазвичай вживається лише при дієсловах. Іменник *converse*, як правило, стосується предикатного прикметника (у цьому випадку *цікава*).

*The young woman looked with the pity at the **ruins** that remained on the place of her house* (1, 74) – *Молода жінка з жалем оглядала **руїни**, які залишилися на місці її колишнього будинку* (6, 86).

*I remember a holiday of mine being completely **ruined** one late autumn by our paying attention to the weather report of the local newspaper* (3, 34) – *Пам'ятаю, як однієї пізньої осені у мене **пропала** відпустка, через те, що я вірив прогнозам погоди, друкованим у місцевій газеті* (5, 47).

Конверсивна пара, побудована на базі лексеми *ruin*, зберігає семантику знищення – і в іменниковому, і в дієслівному тлумаченні. Так, значення 'загибель', 'катастрофа', 'крах', 'руїна' [6, 448] зберігаються і в похідних дієсловах *псувати, руйнувати*, а також у дієслові *зубити*, яке вживається при уособлюваному суб'єкті. У нашому ж випадку семантика дієслова при суб'єкті, вираженому іменником на позначення неістоти, передається дериватом *пропасти*.

*I **desired** she was happy* (1, 79) – *Я **щиро бажав** їй щастя* (6, 89).

*I can not explain by any possible energy of words what a strange longing of hankering of **desires** I felt in my soul upon this sight* (2, 184) – *Немає слів описати страшну тугу і жагуче **бажання**, що охопили мене, коли я побачив це видовище* (4, 177).

Аналізовані лексеми як в англійській, так і в українській мовах мають однакову твірну основу. Проте контекст зумовлює вибір перекладу лексеми *desire*: прикметники *страшну* та *жагуче*, метафоризоване дієслово *охопили* дають підстави перекладачеві вжити й відповідник *вимагати* [6, 448], який зафіксовано також у перекладному словнику.

*It seemed that nobody had saw this **land** before* (2, 150) – *Здавалося, що ніхто не бачив цю **землю** допер* (4, 143).

*At last, somehow or other it does get up, and you **land** the things* (3, 22) – *Нарешті ви **сяк-так його** (намет) **напинаєте** й **заходжуєтеся** **переносити** з човна речі* (5, 22).

Варіанти перекладу цієї конверсивної пари не можливі, оскільки первинним значенням лексеми *land* є саме значення 'суша' [6, 291], а не 'земля' як абстрактне поняття. Хоча у сучасній англійській мові значення цього слова переноситься і на поняття *країна, держава* тощо, проте контекст зорієнтовує з тлумаченням деривата – релевантним є його первинне значення. Стосовно

дієслівного утворення, то лексема *заземлювати* в українській мові має професійний, науковий зміст. У такому разі спостерігаємо довільний переклад: *переносити з човна // виносити на землю*.

*The **honeymoon** was very romantic* (2, 24) – ***Медовий місяць** був дуже романтичним* (4, 32);

*They will **honeymoon** in Paris* (3, 43) – *Вони **проведуть медовий місяць** у Парижі* (5, 54).

У наведених прикладах англійському складному іменнику *honeymoon* відповідає українське словосполучення *медовий місяць*. У позиції присудка в українській мові немає однослівного відповідника до англійського дієслова *to honeymoon*, тому така конструкція є тричленною *провести медовий місяць*. Синтаксична структура в англійському й українському текстах ідентичні.

*After a long, hard day sweet **dream** came to me* (3, 65) – *Після тяжкого дня мене обійняв солодкий **сон*** (5, 36).

*I slept unquiet, **dreamed** always frightful dreams, and always started out of my sleep in the night* (2, 182) – *Я спав **неспокійно**, **щоначі бачив** **страшні сни** і часто прокидався і схоплювався з ліжка* (4, 174) // *Я спав **неспокійно**, **щоначі мені **снилися** жахи**, і часто прокидався і схоплювався з ліжка*.

Як свідчить останній приклад, в українській мові до дієслова *to dream* можливі варіанти перекладу: *бачити сон, бачити у сні* [6, 167]. Доречним є також відповідник *снитися*, який докорінно змінює структуру речення: змінюється суб'єкт та об'єкт конструкції.

В аналізованому фактичному матеріалі простежено тенденцію до переходу іменника в дієслово із синонімічною, подекуди абсолютно тотожною семантикою. Проте подеколи трапляються й конверсійні утворення, що мають зовсім неоднорідний лексичний зміст, пор.: іменник *digest* означає 'короткий зміст', 'резюме', а дієслово *to digest* – 'переварювати їжу' [6, 152]. Як бачимо, значення цих лексем не пов'язані між собою. Тому при перекладі таких утворень слід зважати на їх контекстуальне оточення, як-от:

*Holmes handed the **digest** of what had happened* (1, 67) – *Холмс подав записку з **коротким змістом** того, що сталося* (6, 76).

*Lestrade, being rather puzzled, has referred the case to me, and hence it is that two middle-aged gentlemen are flying westward at fifty miles an hour, instead of quietly **digesting** their breakfast at home* (1, 78) – *Лестрейд, який вважав справу досить важкою, передав її мені, і от два джентельмени середніх років **поспішають** нба Захід зі швидкістю 50 км. за год., **замість того, щоб спокійно **снідати**** у себе дома* (6, 100).

Менш продуктивною моделлю є «*прикметник – дієслово*». Ця модель не відрізняється активністю творення, тому що у більшості випадків уже наявні дієслова, утворені від прикметників різними способами: суфіксальним, префіксальним, суфіксально-префіксальним та іншими семантико-синтаксичними способами.

Досліджуваний матеріал дає підстави констатувати вживання цих прикметників в описовому мовленні.

The old man's sight was getting dim (3, 95) – Погляд старого чоловіка став **невиразним** (5, 129).

The stars in the sky dimmed; it was getting cloudy (3, 43) – Зорі на небі **потьмяніли**, стало хмарно (5, 72).

Прикметник *dim* виконує функцію предиката, що спостерігається і в українському перекладі (разом з фазовим дієсловом *стати* в значенні 'почати'). Дієслово *потьмянити* [6, 153], яке мотивоване прикметником *тьмянний* з первинним значенням, доречно вписується в загальну мовну канву тексту.

The sky was so clear – without any cloud (3, 52) – Небо було **таке чисте**, без жодної хмаринки (5, 52).

I hope we may clear him, – said Sherlock Holmes (1, 86) – «Сподіваюся, ми зможемо його **виправдати**», – сказав Шерлок Холмс (6, 105).

Фіксоване конверсивне утворення є вдалою ілюстрацією перенесення назви, пор.: *чисте небо – чисті руки – чиста душа* (синонімічний відповідник *незаплямлена, беззаперечна, виправдана*). Спостерігаємо перехід: прикметник (дієприкметник) – іменник – дієслово. При такому дієслові обов'язковим є вживання суб'єкта у непряму відмінку (*його*), що й дає підстави для еквівалентного перекладу. Проте можливий варіант *очистити, визволити* [6, 112].

Перехід «іменник – прикметник» в українській мові є моделлю не поширеною, оскільки, як правило, відбувається зворотний процес, пор.: *блакитний – блакить, темний – темнота, білий – білизна* тощо. Подібна тенденція спостерігається і в англійському словотворенні.

Silver turn to be stolen (1, 103) – **Срібло** виявилося краденим (6, 115).

And we sit there, by its margin, while the moon, who loves it too, stoops down to kiss it with a sister's kiss, and throws her silver arms around it clingingly (2, 13) – Ми сидимо над річкою, а місяць, що теж її любить, схиляється і припадає до неї братнім цілуном, і ніжно обнімає її **срібними** руками (4, 20).

Подокли ознака зі значенням 'срібний' в українській мові може передаватися орудним відмінком іменника (*місяць сріблом пускав промені // місяць пускав срібні промені*). Такий варіант є типовим для українського слововживання, оскільки *срібло* – запозичене слово, від якого пізніше утворився прикметник за аналогією до інших українських прикметників з формальним показником флексією *-ий* – *срібний*. В англійській ж мові значення абстрактного іменника *срібло*

ототожене зі значенням іменниково-прикметникового словосполучення *срібні вироби* [6, 480], тобто розмежування вживання зумовлене смисловим контекстом.

Уживання лексеми *silver* можливе й на позначення дії. Так, «Англо-український словник» подає третє значення цього слова: 'сріблити', 'сріблитися', а також 'сивіти' [6, 480], яке більш типово для слововживання сучасного англійського мовлення, наприклад:

His hair became silver very soon (1, 65) – Він **посивів** дуже швидко (6, 78).

У цьому випадку спостерігаємо явище метафоризації як свідчення багатства мови: вживання прикметника *сивий* детерміновано подібністю до кольору *срібний*.

Найменш продуктивною моделлю конверсійних утворень у досліджуваному матеріалі є «**прикметник – іменник**». Така тенденція є типовою і для українських дериватів, оскільки ознаку завжди приписують предмету чи особі, а не навпаки.

Her family was rich enough to protect her (1, 242) – Її сім'я була **досить багатою**, щоб її захистити (6, 213).

The rich always find the easy ways in resolving their problems (1, 181) – **Багаті** завжди шукають легких шляхів для вирішення своїх проблем (6, 202).

Деривати з похідною основою *rich* є досить активними в англійському словотворенні. Абстрактне значення притаманне саме лексемі *rich* (*багатий*) [6, 439]. У цьому контексті аналізоване слово в поєднанні з прислівником *досить*, який вказує на ступінь порівняння, виконує роль предиката. Збірне значення реалізується в другій частині конверсивної пари – *багач*, хоча в українській мові можливе вживання субстантивованого прикметника (*Багаті завжди шукають легких шляхів для вирішення своїх проблем*).

Висновки та перспективи дослідження. Проблематика перекладу конверсивних утворень представлена такими моделями: «іменник – дієслово» (*crowd, trace, marc, hope*); «іменник – прикметник» (*silver*); «прикметник – дієслово», «прикметник – іменник» (*rich*) та ін.

Своєрідність трансформації англійських висловлювань зазвичай зосереджена на контекстуальному оточенні. Не завжди українські відповідники мають тотожну структурну організацію конструкції. Так, фіксуємо вживання в українських реченнях зворотних дієслів (замість звичайних англійських), прикметників у ролі предикатів, можливості варіантного перекладу тощо. Перспективи подальших наукових розвідок пов'язуємо з дослідженням перекладу конверсивних утворень на інших дискурсивних рівнях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кияк Т. Р., Науменко А. Н., Огуй О. Д. Теорія і практика перекладу. Вінниця : Нова Книга, 2006. 592 с.
2. Кравченко Т., Пагуляк Ю. Структурні особливості перекладу інфінітивних конструкцій англійської мови на українську. *Освіта і наука*. 2018. Вип. 24 (1). С. 131–135.
3. Карабан І. В., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську : навчальний посібник-довідник для студентів вищих закладів освіти. Вінниця : Нова Книга, 2003. 608 с.
4. Селіванова О. О. Проблема диференціації перекладацьких трансформацій : монографія. Київ : Нова філологія, 2012. 244 с.

5. Сіягівська І. Ю. Визначення та класифікація перекладацьких трансформацій у процесі художнього перекладу тексту : монографія. Київ : Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу Києво-Могилянська академія, 2014. 432 с.

ДОВІДКОВА ЛІТЕРАТУРА

6. Англо-український словник / укл. М. Л. Подвезько, М. І. Балла. Альбертський університет. Едмонтон, 1988. 663 с.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Conan D. A. The Adventures of Sherlock Holmes. Penguin Popular Classics, 1994. 275 p.
2. Defoe D. Robinson Crusoe. Penguin Books, 1994. 345 p.
3. Jerome K. Jerome. Three Men in a Boat. Wordsworth edition, 1993. 150 p.
4. Дефо Д. Життя й незвичайні та дивовижні пригоди Робінзона Крузо. Київ : Дніпро, 1965. 292 с.
5. Джером К. Джером. Троє в одному човні (як не рахувати собаки). Київ : Дніпро, 1974. 189 с.
6. Конан Д. А. Пригоди Шерлока Холмса. Київ : Дніпро, 1975. 277 с.

REFERENCES

1. Kyiak, T. R., Naumenko, A. N., Ohui, O. D. (2006). Teoriia i praktyka perekladu [Theory and practice of translation]. Vynnytsya: Nova Knyha [in Ukrainian].
2. Kravchenko, T., Pahutiak, Yu. (2018). Strukturni osoblyvosti perekladu infinintyvnkh konstruksii anhliiskoi movy na ukrainsku [Structural features of the translation of infinitive constructions from English into Ukrainian]. *Osvita i nauka*, 24 (1), 131–135 [in Ukrainian].
3. Karaban, I. V., Meis, Dzh. (2003). Pereklad z ukrainskoi movy na anhliisku [Translation from Ukrainian to English]: navchalnyi posibnyk-dovidnyk dlia studentiv vyshchych zakladiv osvity. Vinnytsia: Nova Knyha [in Ukrainian].
4. Selivanova, O. O. (2012). Problema dyferentsiatsii perekladatskykh transformatsii [The problem of differentiation of translation transformations]: monohrafiia. Kyiv: Nova filohiia [in Ukrainian].
5. Siniahovska, I. Yu. (2014). Vyznachennia ta klasyfikatsiia perekladatskykh transformatsii u protsesi khudozhnoho perekladu tekstu [Definition and classification of translation transformations in the process of artistic translation of a text]: monohrafiia. Kyiv: Chornomorskoho derzhavnogo universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu Kyievo-Mohylianska akademiia [in Ukrainian].

DICTIONARIES

6. Podvezko, M. L., Balla, M. I. (1988). Anhlo-ukrainskyi slovnyk [English-Ukrainian dictionary]. Albertskiyi universytet. Edmonton [in Ukrainian].

SOURCES OF ILLUSTRATIVE MATERIAL

1. Conan, D. A. (1994). The Adventures of Sherlock Holmes. Penguin Popular Classics.
2. Defoe, D. (1994). Robinson Crusoe. Penguin Books.
3. Jerome, K. Jerome (1993). Three Men in a Boat. Wordsworth edition.
4. Defo, D. (1965). Zhyttia y nezvychaini ta dyvovyzhni pryhody Robinzona Kruzo [The life and strange and wonderful adventures of Robinson Crusoe]. Kyiv: Dnipro [in Ukrainian].
5. Dzherom, K. Dzherom (1974). Troie v odnomu chovni (iak ne rakhuvaty sobaky) [Three in one boat (not counting dogs)]. Kyiv: Dnipro [in Ukrainian].
6. Konan, D. A. (1975). Pryhody Sherloka Kholmsa [Adventures of Sherlock Holmes]. Kyiv: Dnipro [in Ukrainian].